

บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับการศึกษาเพื่อพัฒนา พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

The Role of Rajabhat University in Civic Education for Democracy

รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล¹

Assoc. Prof. Dr. Pathan Suwanmongkol¹

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขมาเป็นเวลา 81 ปีเศษแล้ว นับแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา สภาพทางการเมืองไทยในปัจจุบันแม้ดูสับสนวุ่นวายอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางความคิด ซึ่งความจริงแล้วก็เป็นเรื่องปกติในระบอบประชาธิปไตยที่คนสามารถมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ แต่สำหรับสังคมไทยแล้วดูเหมือนว่าความแตกต่างทางความคิดกำลังพัฒนาไปสู่ความแตกแยกได้ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่คนในสังคมไทยส่วนใหญ่ปรารถนา ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันหาทางหยุดยั้งหรือแก้ไขปัญหาคือความแตกต่างทางความคิดจนสุดโต่งที่อาจนำไปสู่ความแตกแยกของคนในสังคมไทยได้

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะสถาบันการศึกษาประจำท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ : จากโรงเรียนสู่มหาวิทยาลัย

ในเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2435 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนที่ต่อมาได้กลายเป็นสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นในปัจจุบัน นั่นคือ “โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์” โดยโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์แห่งแรก

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เปิดสอน ณ บริเวณโรงเรียนเล็กเด็ก ตำบลสวนมะลิ ถนนบำรุงเมือง จังหวัดพระนคร โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์แห่งแรกนี้ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร² ต่อมาใน พ.ศ. 2461 โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนฝึกหัดครู” เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2461 เปิดสอนหลักสูตรประโยคครูประถม (ป.ป.) หลักสูตร 2 ปี รับนักเรียนจบ ม. 6 และประกาศนียบัตรครูมูล

ใน พ.ศ. 2509 กระทรวงศึกษาธิการยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูขึ้นเป็น “วิทยาลัยครู” ทำให้สามารถเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) ในอีกประมาณเกือบสิบปีต่อมา ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ทำให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี

ใน พ.ศ. 2535 วิทยาลัยครูได้รับพระราชทานชื่อเป็น “สถาบันราชภัฏ” และอีกประมาณสามปีต่อมาได้มีพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ ยกฐานะวิทยาลัยครู ให้เป็น “สถาบันราชภัฏ” อย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2538 ทำให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู จากนั้นใน พ.ศ. 2545 ได้มีการพระราชทานชื่อเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” และใน พ.ศ. 2547 สถาบันราชภัฏ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” อย่างเป็นทางการ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังเช่นทุกวันนี้โดยมีจำนวน 40 แห่ง³ (ข้อมูล ณ พ.ศ. 2556)

จากวิวัฒนาการของโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์จนกลายมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเวลาว่าหนึ่งศตวรรษหรือประมาณ 110 ปี นับว่า เป็นระยะเวลาที่ยาวนานที่ บ่มเพาะสถาบันการศึกษาดังกล่าวนี้ให้มีประสบการณ์ความชำนาญในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาออกสู่สังคมไทยเพื่อทำหน้าที่ในการสั่งสอนอบรมเด็กและเยาวชนของสังคมไทยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์อันมีคุณค่าและทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ

² มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครนับเป็นสถาบันฝึกหัดครูที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย ได้รับการสถาปนาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในนาม “โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์” สังกัดกระทรวงธรรมการ ทำหน้าที่ผลิตครูเพื่อรองรับการขยายตัวของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2435 เป็นสถานศึกษาด้านการฝึกหัดครูแห่งแรกของประเทศไทยมีมิสเตอร์กรีนรอด ชาวอังกฤษเป็นอาจารย์ใหญ่คนแรก

³ นับแต่ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาจนถึงขณะนี้ (พ.ศ. 2557) มีมหาวิทยาลัยราชภัฏกระจายอยู่ทั่วประเทศจำนวน 40 แห่ง อยู่ในกรุงเทพมหานครจำนวน 6 แห่ง และในภูมิภาคอีก 34 แห่ง

บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏก่อน พ.ศ. 2547

ดังกล่าวมาข้างต้น มหาวิทยาลัยราชภัฏในระยะแรกเริ่มเป็นเพียงโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญในการฝึกหัดทรัพยากรบุคคลเพื่อมาทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ที่ประสงค์เข้ารับราชการตามแบบตะวันตก เนื่องจากในยุคนั้นเป็นช่วงเวลาที่รัชกาลที่ห้าได้ทรงปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ทั้งทางด้านการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจ สังคมให้ทันสมัยตามแบบตะวันตกจึงมีความจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้สมัยใหม่เข้ามาช่วยรับราชการในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ และในสมัยนั้นสถานที่ที่พอจะให้การศึกษแก่ประชาชนก็มีเพียงในวังและวัดเท่านั้น การที่รัชกาลที่ห้าได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ขึ้นจึงนับว่า ทรงมีสายพระเนตรที่กว้างไกลและเห็นความสำคัญของการศึกษาว่า เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์มาเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูก่อนได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูใน พ.ศ. 2518 ทำให้สามารถเปิดการสอนในระดับปริญญาตรีได้นับเป็นก้าวสำคัญโดยเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตครูที่ได้ชื่อว่าเป็น “แม่พิมพ์ของชาติ” ออกไปสอนตามโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศนับเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติในสมัยนั้น

ดังนั้น ทั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ โรงเรียนฝึกหัดครู และวิทยาลัยครู ต่างก็ทำบทบาทหลักในการผลิตบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ทางด้านการศึกษาเป็นหลักมาโดยตลอดเป็นเวลาประมาณหนึ่งศตวรรษเศษ

จนกระทั่ง พ.ศ. 2538 วิทยาลัยครูก็พัฒนาก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่งคือ ได้รับการยกฐานะเป็น “สถาบันราชภัฏ” ใน พ.ศ. 2538 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราพระราชลัญจกร ซึ่งเป็นตราประจำพระองค์มาเป็นตราสัญลักษณ์ประจำสถาบัน

บทบาทของสถาบันราชภัฏได้รับการขยายบทบาทกว้างมากขึ้น โดยมีบทบาทสำคัญนอกเหนือไปจากการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครูแล้ว ยังมีบทบาทในการให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง การวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย นับเป็นอีกก้าวสำคัญของสถาบันที่มีบทบาทด้านการผลิตครูมากกว่าหนึ่งร้อยปีแล้ว

บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏภายหลังการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย

ใน พ.ศ. 2547 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 โดยให้มีบทบาทหน้าที่ดังนี้⁴

“...เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ในการส่งเสริมการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล เพื่อสร้างและพัฒนางานความรู้ สร้างบัณฑิตที่มีความรู้คู่ความดี สร้างสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ประสานความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชนและองค์กรอื่นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาส่งเสริม สืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นและสังคม...”

จากเหตุผลการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ดังกล่าวสะท้อนถึงความคาดหวังที่มีต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏว่า ให้เป็น “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความผูกพันเป็นหนึ่งเดียวกับท้องถิ่นโดยมีพันธกิจสำคัญคือ “การพัฒนาท้องถิ่น” อันนับเป็นพันธกิจสำคัญที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งพึงตระหนักในเรื่องนี้ โดยมีวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ในการ “...ส่งเสริมการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล...”

นอกจากนี้ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ยังกำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยฯ ไว้ดังนี้

1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

⁴ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

5) เสริมสร้างการแข่งขันของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากเหตุผลการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ และภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดที่กล่าวมาข้างต้นยืนยันชัดเจจนถึงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้อย่างดีว่า เป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่น เพื่อคนในท้องถิ่น

ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาทั้งทางการบริหาร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่น และช่วงเวลาที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏก็ดำเนินบทบาทดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องโดยมีการเปิดการเรียนการสอนหลากหลายสาขาวิชา อาทิ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาการจัดการ เทคโนโลยีการเกษตร ครุศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ

บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

นับแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา คนไทยจำนวนมากเชื่อว่า การเมืองไทยกำลังเข้าสู่การปฏิรูปการเมือง ซึ่งจะทำให้การเมืองไทยพัฒนาสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงกว่าสิบปีต่อมาดูเหมือนว่า การเมืองไทย

ยังวนเวียนอยู่กับปัญหาเดิมๆ เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น การคอร์รัปชันของนักการเมือง ความอ่อนแอของพรรคการเมือง รัฐสภา รัฐบาล ในที่สุดนำไปสู่การรัฐประหารในปี 2549 ส่งผลให้การเมืองไทยกลับเข้าสู่วงจรอุบาทว์อีกครั้งหนึ่ง และประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาใช้กับสังคมไทยในปี 2550 เป็นฉบับที่ 18 ทำให้การเมืองไทยกลับมาสู่เส้นทางประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง

แต่ในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา สังคมไทยเผชิญกับความวุ่นวายทางการเมือง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหลายชุดโดยนับแต่ พ.ศ. 2551 จนถึง พ.ศ. 2557 มีรัฐบาลมาแล้ว 4 ชุด บางรัฐบาลมีอายุแค่ 75 วันเท่านั้น และที่สำคัญคือ ความแตกต่างทางความคิดของกลุ่มคนในสังคมและผลประโยชน์ของนักการเมืองและกลุ่มอำนาจทั้งหลายได้แบ่งคนในสังคมไทยออกเป็นหลากหลายกลุ่ม หลายสีส่งผลกระทบทางการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจ สังคมอย่างมาก และมีข้อเสนอในการปฏิรูปประเทศไทย จากหลายองค์กร หลายกลุ่มในเชิงโครงสร้าง และสถาบัน

แต่ในความเห็นของผู้เขียน สิ่งหนึ่งที่ต้องมีการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนคือ **ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย** เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในที่นี้หมายถึง การที่คนในสังคมนั้นมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยอย่างเพียงพอ มีความตระหนักและยึดมั่น ในอุดมการณ์ประชาธิปไตย และมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

สถาบันหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นว่า จะมีบทบาทในการสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ทำไมต้องเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ เหตุผลสำคัญก็คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น โดยคนของท้องถิ่น เพื่อคนในท้องถิ่นนั่นเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างชัดเจนดังนี้

บทบาทแรก ได้แก่ บทบาทด้านการเรียนการสอน เป็นภาระหน้าที่สำคัญ ลำดับแรกของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อพิจารณาภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ข้อ (4) ว่า “...เรียนรู้ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงาน

พัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม...” ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมุ่งให้ความสำคัญแก่บรรดาผู้นำในท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักการเมืองท้องถิ่นโดยการให้ความรู้ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาปกติ แต่นอกจากกลุ่มผู้นำดังกล่าวนี้แล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏควรให้ความสำคัญกับพลเมืองในชุมชนท้องถิ่นด้วยในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนสำคัญที่เป็นฐานรากของประชาธิปไตยในสังคม โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีกลยุทธ์ในการสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นผ่านกระบวนการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ความตระหนักและความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่องโดยร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัด สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีความพร้อมควรพิจารณาจัดตั้งคณะรัฐศาสตร์ขึ้นมาเพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนและทำภาระหน้าที่ดังกล่าวนี้ (สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ยังไม่มีคณะรัฐศาสตร์แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งในคณะสังคมศาสตร์หรือนิติศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์)

บทบาทที่สอง ได้แก่ บทบาทด้านการวิจัย ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมิถุการณ์นโยบายส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยท้องถิ่น เช่น การวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่น การวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่น การวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนต่อการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏอาจประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อขอการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการวิจัยในฐานะที่คณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีหน้าที่สำคัญในการให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนด้วย หรือจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยขึ้นในมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางการเมืองที่เป็นอยู่ในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน หรือการอบรมแบบมีส่วนร่วมหรือการพัฒนาสื่อการศึกษาอันเป็นการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

บทบาทที่สาม ได้แก่ บทบาทด้านการให้บริการสังคมประชาธิปไตย เป็นบทบาทของการนำความรู้สู่ชุมชนในฐานะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาหลักในพื้นที่โดยดำเนินการผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น การนำเอกสารความรู้ การทำรายการวิทยุชุมชน การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ การจัดเวทีเสวนาเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่นร่วมกับชาวบ้าน การจัดคลินิกประชาธิปไตย เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถประสานงานกับสถานีวิทยุชุมชน สื่อประชาสัมพันธ์ของรัฐในท้องถิ่น เคเบิลทีวีในท้องถิ่น ตลอดจนวัดในการร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยไปทั่วท้องถิ่น

บทบาทที่สี่ ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยท้องถิ่น เป็นบทบาทที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถดำเนินการได้โดยเริ่มจากภายในมหาวิทยาลัยก่อนเพื่อเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องสร้างสภาพแวดล้อมของความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย เช่น วัฒนธรรมของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยตั้งแต่ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรสนับสนุน นักศึกษาโดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในการบริหารงาน และการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบส่วนรวมของมหาวิทยาลัย การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามที่ตัดสินใจร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานของผู้บริหารและคณาจารย์ หรือในการเรียนการสอน คณาจารย์ต้องส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นที่บางครั้งอาจแตกต่างจากอาจารย์ได้ก็ให้ถือเป็นเรื่องปกติในระบอบประชาธิปไตย การสร้างบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตยในวิถีปฏิบัติจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และเมื่อมหาวิทยาลัยมีวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแล้วก็สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปถ่ายทอดสู่โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

กล่าวโดยสรุป มหาวิทยาลัยราชภัฏในยุคปัจจุบันนี้ในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสามารถแสดงบทบาททั้งสี่เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ และหากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีอยู่ในจังหวัดส่วนใหญ่ของประเทศดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ก็จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบ

ประชาธิปไตยของประชาชนคนไทยให้มากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการ
ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขที่
มั่นคง ยั่งยืนในอนาคต.

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (2557). มหาวิทยาลัยราชภัฏ. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่
9 มีนาคม 2557 จาก www.pnru.ac.th.

“พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547,” (2547, 10 มิถุนายน). ราชกิจจา
นุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. หน้า 1-24.